

K uporabi §-a 74, odst. 2. zvrš. reda.

Spisal dr. Fr. Mohorič.

V št. 5. »Slov. Pravnika« l. 1900 je objavil gospod Henrik Sturm tehtne pomisleke proti razsodbi vrhovnega sodišča z dne 20. decembra 1899, št. 1834, ki izreka, da za slučaj, če se ustavi prodajno postopanje za premičnine, je po §-u 282 zvrš. reda dopustno zahtevati in odmeriti izvršilne stroške tudi potem, ko preteče mesec izza ustavitve, in to proti določilu §-a 74, odst. 2. zvrš. reda, razlikujoč glede uporabe tega §-a med popolno, končno (definitivno) in nekončno ustavitvijo.

Čimbolj se človek peča s tem vprašanjem, tem manj se more sprijazniti z odločbo vrhovnega sodišča. Najbrže bi bilo to sodišče samo prišlo do drugačnega zaključka, če bi mu bilo razsojati o ustanovitvi dražbenega postopanja v smislu §-a 200, št. 3 zvrš. reda, a ne ravno o ustavitvi prodajnega postopanja po §-u 282 zvrš. reda.

Da je ustavitev po §-u 200, št. 3, oziroma po §-u 282 zvrš. reda prava ustavitev po smislu §-a 74, odst. 2. zvrš. reda, kažejo pred vsem mnogi formalni momenti izvršilnega reda. Glavne določbe o takozvani začasni ustavitvi, ustavitvi na pol leta, ima zakon v §-u 200, št. 3, pri dražbenem postopanju za nepremične. Na to določilo se nanašajo drugi slični slučajji ustavitve po §-ih 151, 188 zvrš. reda. Določba §-a 200, št. 3, pa je merodajna tudi za ustavitev prodajnega postopanja premičnine, ker se § 282 poziva na § 200, št. 3; tako ima § 282 zvrš. reda torej povsem enak pomen kakor § 200, št. 3, če zakon glede prodaje premičnin ne določa nič posebnega. — Nadalje § 74, odst. 2., *l. c.* odreka zahtevajočemu upniku vsako pravico do izvršilnih stroškov, če jih ne zahteva tekom meseca dni po dokončanju ali po ustavitvi izvršila.

Zakon torej govori o ustavitvi sploh, a ne razlikuje med popolno (zadnjo) ustavitvijo in med začasno, takozvano poluletno ustavitvijo. Občna načela in občne slučaje o ustavitvi ima izvršilni red v §-ih 35—37 in posebno v §-u 39, št. 1—8. Posebni slučaji ustavitve pa so navedeni še pri posameznih samostojnih izvršilih.

Obče priznано je, da obsega v §-u 74, odst. 2, navedena ustavitev vse slučaje §-a 39 zvrš. reda.

Kako je pa s posebno ustavitvijo po §-u 200, št. 3 zvrš. reda? Tu je pred vsem važno besedilo §-a 200 v začetku: »Razun drugih, v tem zakonu navedenih slučajej je dražbeno postopanje ustaviti.« Kateri so pa ti »drugi slučaji«? Očividno in pred vsem slučaji §-a 39 št. 1—8. zvrš. reda; § 200 se torej v svojem začetku poziva na slučaje §-a 39 zvrš. reda. Slučajem §-ov 151, 188 pa je uzorec § 200, št. 3, rekoč, da je odstopu od dražbe enako, če se pri dražbi ne dosežeta dve tretjini cenilne vrednosti kot največji ponudek, ali če sodnik mora domik odreči: če se torej neha dražbeno postopanje vsled pozitivnega predloga zahtevajočega upnika, ali pa vsled njegove pasivnosti, malobrižnosti («a majore ad minus»). Zahtevajoči upnik je dolžan skrbeti, da zvršilo ne ostane brezvspešno.

Dejstvo torej, da se § 200 poziva na slučaje ustavitve §-a 39 zvrš. reda in da § 200 ib. govori splošno o ustavitvi, kakor istotako § 74, odst. 2. in § 39 zvrš. reda, je formalni kažipot za to, da ima ustavitev v smislu §-a 200 glede dopustnosti zahteve stroškov tekom mesečnega roku po ustavitvi isto veljavo, kakor ustavitev v smislu §-a 39 zvrš. reda.

Da ima § 200, št. 3 res isti pomen ustavitve, kakor zahteva § 74, odst. 2. zvrš. reda, je razvidno tudi iz točk §-a 200, št. 1, 2 in 4. Kakor prej povdarjeno, ima § 200 v začetku občno, vsem slučajem tega §-a veljavno in merodajno besedilo: »Razun drugih, v tem zakonu navedenih slučajej je dražbo ustaviti.« Pod št. 1 se navaja slučaj, da tretja oseba prevzame posestvo; pod št. 2 je »jus offerendi« knjižnega upnika; a št. 4 misli na plačilo zavezanca tik pred začetim dražbenim narokom. Vsi ti trije slučaji vedejo do popolne, končne ustavitve in zanje mora veljati § 74, odst. 2. Ker pa so ti trije slučaji drug za drugim podrejeni začetnemu besedilu §-a 200, morajo biti torej ravnopravni in ni uvideti, zakaj bi § 74, odst. 2. ne veljal tudi za št. 3 tega §-a. Ta določba govori v začetku o splošni ustavitvi — »zvršilo je ustaviti« — brez omejevalnega pomena te ustavitve.

Toda oglejmo si materialno veljavo ustanovitve po §-u 200, št. 3.

Posledica te ustavitve ni samo, da zahtevajoči upnik ne more predlagati nove dražbe pred pretekom polovice leta, ampak posledica je tudi stvarna, knjižna, je celo izbris zaznambe uvedenega dražbenega postopanja in dražbenega dneva. Ker je zvršilo s prisilno osnovo zastavne pravice posebno, od dražbe popolnoma neodvisno zvršilo, se z ustavitvijo v smislu §-a 200, št. 3 zvrš. reda razveljavijo vsi zvršilni čini, tako, da je s to ustavitvijo povzročen »status quo ante« — kakor pri ustavitvi po §-u 39. To, da je moči ponoviti dražbeni predlog po preteku polovice leta, in da se lahko vknjiži zvršljiva zastavna pravica (§ 208), nikakor ne spremeni tega položaja.

Nadalje je pa popolnoma odvisno od zahtevajočega upnika, kedaj ali če sploh kedaj še ponovi dražbeni predlog in če ustavitev po §-u 200, št. 3 ne postane končna, definitivna. — Navadni položaj je ta, da ima zahtevajoči upnik že pred predlagano dražbo svojo terjatev ali pogodbeno ali pa zvršilnozastavno zavarovano. Navadno zahtevajoči upnik, posebno proti delnemu odplačilu, tem rajši odstopi od nadaljevanja dražbe, čimbolj se je po zvršeni cenitvi prepričal, da zanj ni koristno z nadaljevanjem dražbe delati si stroške, ki se le iztežka pokrijejo iz izkupila, ali pa celo ne, in posebno, če sploh glede glavnice ni upati plačila. Zahtevajoči upnik bo v takem slučaju čakal, da začne zemljišče na dražbo tirati upnik boljše knjižne prednosti.

Recimo — za spoznanje načel je razmotrovati najbolj skrajne slučaje — da bi zahtevajoči upnik po ustavitvi v zmyslu §-a 200, št. 3, še le čez 10 ali 20 let predlagal odmero naraslih mu zvršilnih stroškov, da bi to predlagal ob času, ko so že akti škartovani — ali bi res to mogel z vspehom predlagati proti določilu §-a 74, odst. 2. zvrš. reda? Pri tem ostane gotovo in neoporečno, da on tudi v brezmejnem času lahko predlagā novo dražbo; saj mu zakon stavi samo mejo glede ponovitve ali (boljše po zakonu) nove dražbe tekom polovice leta po ustavitvi, potem pa mu da predlaganje prosto brez časovne meje.

Pomisliti je, da hoče zakon v §-u 74, odst. 2. ščititi zavezanca. Zakon hoče, da zavezanec vedno in takoj po vsaki ustavitvi ve, koliko je dolžan zahtevajočemu upniku, koliko gotovine je treba pripraviti, da se čez pol leta ne začne nova dražba; zatorej ukazuje, da mora zahtevajoči upnik tekom me-

seca dni stroške dati odmeriti in jih tako sodno naznaniti zavezancu, sicer jih izgubi. Zakon preprečuj slučaje iz prešlih dni slabega spomina, ko je zvršenec misleč, da je zvršitelja popolnoma plačal, prišel ž njim navskriž in zaradi novo zahtevanih stroškov prišel zopet v zvršilo. To je tudi tendenca določil §-ov 76 in 54 zvrš. reda.

Strogi pomen §-a 74, odst. 2. pa je tudi naravna posledica določila §-a 1416, odst. 2. obč. drž. zak. in §-a 216, št. 4 zvrš. reda, da je stroške in obresti odračuniti pred glavnico, in § 74, odst. 2. hoče zabraniti, da bi tekle zavezancu zaradi neodmerjenih stroškov daljnje obresti od dotičnega dela glavnice.

Iz vseh teh razlogov torej izhaja, da je v §-u 74, odst. 2. imenovana »ustavitve« ista, kakor v §-u 39, in ista, kakor v §-u 200, odst. 2., in da mora zahtevajoči upnik po vsaki tej ustavitvi zvršilne stroške predlagati v odmero tekom meseca dni, če jih noče izgubiti.

To torej velja glede ustavitve pri nepremičninah v smislu §-a 200, št. 3 zvrš. reda.

Preiščimo sedaj razmere pri ustavitvi dražbe nepremičnin. § 282 zvrš. reda določa, da glede ustavitve in odložitve prodajnega postopanja je vporabljeni določila §-a 200, št. 3 zvrš. reda v primernem smislu. Poudarimo takoj izrečno, da se § 282 poziva na § 200, št. 3 in da je z navedenim §-om 200, št. 3, obenem naveden začetek §-a 200: razun drugih, v tem zakonu navedenih slučajev (§ 39) je zvršilo ustaviti. Formalna zveza in enakost obeh §-ov je s tem izkazana. Tako je pa tudi jasno, da pride veljava §-a 200, št. 3, v tem slučaju §-a 282 zvrš. r. po vsej svoji strogosti v poštev, če zakon sam tukaj drugačnega, posebnega ne določi.

Stvarno razmerje med zemljiško dražbo in premičninsko prodajo pa je po določenih prodajnega postopanja v dvojnem oziru drugačno. Premičninska prodaja s cenitvijo ni sam svoj, samostojen zvršilni način, ampak obstoja iz dveh zvršilnih činov, rubežni in prodaje, dražbe v ožjem pomenu. Ker se ustavi s §-om 282 samo prodaja na 6 mesecev, ostane po tej ustavitvi z rubežnijo pridobljena zastavna pravica zahtevajočemu upniku nedotaknena, — toda samo tekom enega leta po opravljeni rubežni, in to je druga posebnost premičninske prodaje (§ 256

zvrš. reda). Ko preteče jedno leto po opravljeni rubežni, ugasne namreč zastavna pravica »ipso facto«.

Če § 282 povdarja, da je uporabljati določilo §-a 200 št. 3, v primernem zmislu, misli gotovo na te dve posebnosti. Da bi pa vsled teh dveh posebnosti bila ustavitev po §-u 283, ozir. 200 št. 3 s tem bistveno predrugačena, ne bistveno ista kakor v §-u 74, odst. 2. ni uvideti.

Tudi pri nepremičninski dražbi lahko ostane prisilno osnovana zastavna pravica — po ustavljeni dražbi in izbrisani za-znambi dražbenega postopanja.

Določba §-a 256 zvrš. r. pa je zgrajena v očitno korist zavezančev, kakor določba §-a 74, odst. 1. in jej torej ne nasprotuje, ampak jo podpira. Lahko je misliti skrajni slučaj, da zahtevajoči upnik po opravljeni rubežni predlaga še le v osmem mesecu prodajo, a zaradi zimske nepristopnosti v gorskem zakotju pridejo rubljene premičnine v 8. mesecu do prodaje; zbok večjega odplačila predlaga zahtevajoči upnik tik pred prodajo ustavitev (to se vsled vpliva starih zvršilnih predpisov še često dogaja) za 3 mesece. Sodnik seveda ustavi prodajo po zmislu §-a 282 za pol leta, ker je 3 mesečna ustavitev nedopustna. Po preteku polovice leta pa zahtevajoči upnik ne more več predlagati nove prodaje, ker je vsled §-a 256 zvrš. reda zastavna pravica že poprej ugasnila. V tem slučaju je že ob ustavitvi v zmislu §-a 282 nova prodaja izključena in torej ustavitev po §-u 282 postala končna in torej vsekakor določba §-a 74, odst. 2. veljavna. Da bi vkljub tej neoporečni ustavitvi zahtevajoči upnik mogel predlagati odmero stroškov v mesečnem roku po ugasli rubežni v smislu §-a 256 kot po »dopolnitvi« zvršila, to bi bilo proti smislu, proti celemu organizmu zvršilnega reda.

Po tej, rekel bi, induktivni poti pridemo sigurneje do sklepa, da § 74, odst. 2., govoreč o ustavitvi misli na ustavitev kolikor splošnih slučajev §-a 39, toliko tudi posebnih slučajev §-ov 200, št. 3 in 282 zvrš. reda. Pot od §-a 282 nazaj pa je, kakor razvidno, mnogo težja.

Moj nazor potrjuje naposled posebno tudi slučaj, ki je zemljiški dražbi in premičninski prodaji vkupen. Na predlog se dovoli zvršilo s prisilno dražbo zemljišča ali pa z rubežnijo in prodajo zavezančevih premičnin. Po dovoljenem, toda ne še

opravljenem zvršilu predlaga zahtevajoči upnik na prošnjo zavezančevu odlog, oziroma ustavitev za 6 mesecev. Sodnik dovoli ustavitev v smislu §-a 200, št. 3 ali §-a 282 zvrš. reda nedvomno, čeprav se zvršilo še ni opravilo, čeprav si zahtevajoči upnik še ni pridobil prisilne zastavne pravice na premičnine. Ker je rubežen in prodajo premičnin lahko dovoliti obenem, neha tukaj celo zvršilo hkratu, a neizogibno vendar le za 6 mesecev.

Tukaj se pač jasno kaže, da je računiti jednomesečni rok za odmero stroškov od te ustavitve. Kajti o zvršilu po tej ustavitvi ni nobenega sledu, ni zastavne pravice na premičninah, glede katere bi veljal § 256 zvrš. reda — in če ne velja jednomesečni rok od ustavitve in če zavezanec pozneje sploh več ne ponovi zvršila, potem ni nobenega datuma, od katerega bi se sicer moglo ta jednomesečni rok računiti.

Seveda bi bil zahtevajoči upnik celo zvršilo tudi lahko umaknil ali predlagal ustavitev po §-u 39, št. 6 zvrš. reda, toda prosto mu je gotovo tudi predlagati ustavitev po §-ih 200, št. 3 in 282 l. c., da potem še le po pretekli polovici leta od ustavitve sme ponoviti zvršilo.

Doneski k zgodovini slovenskega vseučiliškega vprašanja.

V. Pojavi v letih 1868 — 1871.¹⁾

Slovenski tabori, ki so posvečevali svojo pozornost vsem najvažnejšim slovenskim vprašanjem, seveda tudi niso pozabili slovenskega vseučilišča. Na prvem taboru, ki se je vršil dne 9. avgusta 1868 na polju poleg Ljutomera in katerega se je udeležilo nad 7000 ljudi, se še o vseučilišču ni razpravljalo, zahtevala se je le splošna ravnopravnost v šoli. Toda malo dni pozneje vršil se je v Ljubljani shod, ki gotovo ni ostal brez vpliva na naše vprašanje. Nove pravice združevanja vporabili so namreč takoj tudi dijaki in l. 1868. ko se je ustanavljal v

¹⁾ Posnetek iz članka gosp. Janka Polca v »Slov. Narodu« z dne 30. novembra 1901 št. 276.